

Yrende liv i Gammelelva på Hovin

Hovin skole har unike muligheter for uteskole og det vet de å benytte seg av. 15 elever fra 5. trinn med lærer Wenche Stenløs Bolland hadde en opplevelsesrik dag med tema dyreliv i og ved ferskvann ved Gammelelva, en kroksjø nord for Hovinsåsen.

Et utrolig mangfold av arter ble fanget inn denne dagen

Elevene satt som lys og ventet i klasserommet, da to fra Melhus kommunes prosjekt Klima, miljø og livsstil kom på besøk 19. mai. Dagen var bestilt allerede i desember 2014. Været var heldigvis på vår side denne dagen, delvis skyet og med temperaturer rundt 14 grader. Som alltid før slike turer med nye klasser, tok vi en gjennomgang av Allemannsretten. Noen hadde hørt om den før og visste litt, andre hadde ikke hørt om den før. Det er en rett innbyggerne i Norge og noen få andre land har. Den handler om retten til å ferdes fritt i skog og utmark uten å spørre grunneier, men den handler like mye om å vise respekt og ta hensyn til omgivelsene. Og på innmark er det ikke lov til å gå. Når så mange er samlet på en plass kan det være greit å varsle grunneier. Og det ble gjort også før denne turen.

Avstanden fra skolen til Gammelelva er ca. 2 km og det gikk unna i en fei. Vi fikk en fin anledning til å praktisere hensyn og respekt for grunneiers innmark, da vi måtte gå langs en åker for å komme ned til elva. Vi holdt oss så langt ut i kanten som mulig for ikke å tråkke ned avlingen. Da vi kom ned ble elevene delt i 5 grupper og fikk utdelt en håv, et hvitt stort plastkar og forstørrelsesglass. Elevene kunne nesten ikke vente med å ta fatt med håven. Men først hadde vi en liten demonstrasjon om hva som var lurt å gjøre for å fange flest mulig småkryp og for at håvene ikke skulle bli ødelagt.

Jan Henrik Dahl fra prosjektet demonstrerer framgangsmåte og bruk av utstyr.

På rekke og rad langs vannkanten sto gruppene. Høylytte utbrudd kom ettersom fangstene ble bestemt. Både Marte Aursand og Jan Henrik Dahl fra prosjektet, hadde full hyre med å bidra med bestemmelse av artene. Elevene lærte å bruke bestemmelsesduken og fant ut hvilken artsgruppe det kunne være. Det var fangster over all forventning!

Bestemmelsesduken vi hadde med var ikke fullstendig nok, for vi fant så mye annet der! Førstørrelsesglassene kom godt med, og vi kunne se krypene bevege seg i vann. Noen så fryktinngydende ut! Noen elever gikk for å finne rumpetroll som har et fast tilhold i deler av Gammelelva. Det ble funnet! Det skal være både frosk og padde som benytter denne kroksjøen til formering.

Vi fant flere arter enn hva som sto på bestemmelsesduken!

Til sammen fant gruppene utrolig mange arter: rumpetroll, flere typer vannkalv, buksvømmer, ryggsvømmer, virvler, vannedderkopp, vannløper, vannlopper eller dafnier som de også kalles, hoppekreps, slanke vannymfelarver med karakteristiske utstående øyne,

libellenymfe, forskjellige vårfluelarver med rare bygg rundt kroppen, steinfluenymfer med to små vedheng på bakenden, døgnfluenymfer med tre små vedheng på bakenden, hesteigler, gråsugge, flere arter vannmidd, flere arter fåbørstemark og rundmark og mengder av mygglarver. En elev spurte hva vi ikke hadde funnet. Libellenymfe! Den hadde vi ikke funnet. «Men da vil jeg fange en da», sa hun og dro i vei med håven. Ikke lenge etter kom hun med håven full av liv. Vi helte det ut i det hvite karet med vann og rørte litt slik at småkrypene begynte å bevege seg. Og der! Der lå det noe som lignet - med store øyne, kraftige forlemmer og en forholdsvis kraftig og kort bakkropp. Jo, det var en libellenymfe.

Libellenymfen ble funnet og samlingen arter komplett.

Plutselig høres et lite hvin igjen. En frosk! Alle ville holden den og noen av jentene truet med å kysse den! Men frosken var livredd og ble fort nokså tørr i huden så vi slapp den ned i vannet igjen.

Frosk har et naturlig tilhold i og ved vannet og vi fant også rumpetroll i sivet.

Her viser Marte den synlige forskjellen på en libellenymfe og vannymfelarver.

Vi hadde en felles gjennomgang av det vi hadde funnet med litt fakta om hver art.

Noen elever holdt på med fangsten til siste slutt, mens noen plumpet og ble bløt og ville gjøre noe annet. Andre ville etter en stund blir bedre kjent med kantskogen, og der koste de seg riktig så godt. Men alle var med og fanget noe, og alle skulle lære seg navnet på to arter.

Og mens vi står der nede ved vannkanten kommer det låvesvaler susende over vannflata. De fråtset i seg nylig klekkede insekter som kom opp av vannet, for sola kom fram og temperaturen denne dagen var riktig så god. Gammelelva må være svært næringsrik og den er i ferd med å gro igjen. Den har ingen innsigsbekk, men stiger i takt med Gaula og får kanskje friskt vann fra bunnen. Det er en spesiell biotop med et meget høyt mangfold sett i lys av våre funn. Ved vannkanten fant vi også beverbeitet mandelpil. Her hadde flere dronninghumler funnet de pollenrike hunnblomstene. Elevene var i ferd med å gå, men noen ble igjen og fikk høre litt om humlas liv før de sprang av gårde etter de andre.

Litt moro må man ha det – å gynge sammen på en trestamme er artig. Det er VELDIG lov å være kreativ sammen!

Det ble en lærerik dag for både elever og lærere. Jan Henrik og Marte ryddet med seg utstyret og noe søppel som noen elever hadde funnet der vi holdt til. Og på vei tilbake samlet vi enda mer søppel. Det ble en hel sekk full med plast og metall. Det så finere ut etter oss enn da vi kom, og det kan være et mål i seg selv.

(9. juni 2015)

Tekst: Marte Aursand Foto: Jan Henrik Dahl og Marte Aursand